

Edukace a prezentace

Přírodní dědictví

- Usilovná práce v oblasti ochrany přírody již několik desetiletí. Díky soustředěné osvětě v posledních dvacet letech se otázky životního prostředí staly jedním z významných celospolečenských témat
- Environmentální výchova byla v rámci školské reformy na počátku 21. století zavedena do škol jako jedno z průřezových témat Rámcového vzdělávacího programu.

Kulturní dědictví

- Ochrana kulturního dědictví ve srovnání s environmentální problematikou poněkud stranou veřejného zájmu.
- Uznává se jeho důležitost, zejména v případě památek celostátního či nadnárodního významu, vzdělávat o něm a vychovávat k jeho ochraně se však nepokládá za nutné.
- Kulturní dědictví obdobně jako životní prostředí patří k hodnotám, jež ovlivňují kvalitu lidského života. Ochrana kulturního dědictví se na rozdíl od environmentální výchovy součástí kurikula v rámci školské reformy nestala.
- **Kulturní dědictví je stejně jako životní prostředí moderní společností ohroženo.**

Výchova ke vztahu ke kulturnímu dědictví

- Snaha o prosazení problematiky kulturního dědictví do školní výuky.
- Koncept Výchovy ke vztahu ke kulturnímu dědictví uvedla do české odborné literatury Alexandra Brabcová, jež vycházela především z anglosaských zkušeností s výchovou a vzděláváním na památkových objektech.
- Brána muzea otevřená, *Průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea*, Alexandra BRABCOVÁ (ed.), Náchod 2003.

- Průřezové téma *Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví* bylo formulováno v roce 2008 na Pedagogické fakultě UK. Byla také navržena jeho metodika, do základních kurikulárních dokumentů se však neprosadilo a zůstalo pouze jako téma volitelné.
- František PARKAN a kol., *Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví. Metodická příručka*, Praha 2008.
- D. FOLTÝN a kolektiv, *Prameny paměti*, Praha 2008.

- I když není Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví součástí kurikula, vzdělávání v oblasti kulturně historického dědictví se provádí. Ne jen ve školách (specializované semináře), ale v paměťových institucích spjatých s kulturním a historickým dědictvím.
- Jeden z nástrojů péče o kulturní dědictví.
- Je-li dobře prováděna, může vést též k posilování pocitu zodpovědnosti za zachování kulturního dědictví a k jeho aktivní obraně.

- V tomto smyslu je péče o kulturní dědictví vnímána jako součást udržitelného rozvoje.

ŠKOLNÍ PROJEKTY

Školní projekty podle vzoru průřezového tématu *Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví* .

Ve spolupráci s paměťovými institucemi.

Obvykle v délce jednoho pololetí.

Projekt gymnasia v Jindřichově Hradci a Muzea Jindřichohradecka věnovaný vsi Mnich zaniklé v 50. letech 20. století.

Projekt Ostravské školy v Matiční ulici ve spolupráci s Hornickým muzeem OKD věnovaný haldě Ema.

Vodňanské veduty: Za příběhy vodňanské architektury
Projekt ZŠ Bavorovská, ZŠ Alešova a Městského muzea a galerie ve Vodňanech

Muchovice-za krajinou a lidmi minulosti
Projekt ZŠ a MŠ Havířov – Bludovice, Frýdecká 37

Z hradu se stala zřícenina
Projekt ZŠ Dolní Dobrouč

Kaple ožívá dětskýma očima
Projekt Gymnázia Teplice

Brno: Cesta za poznáním města
Projekt ZŠ a MŠ Brno, Husova 17 a Muzea města Brna

Školní projekty (vhodná realizace ve spolupráci s paměťovou institucí).

Školní projekty by si neměly klást za cíl pouze seznámení žáků s určitým aspektem kulturně historického dědictví, ale měly by být formulovány tak, aby jejich výstup měl v rámci obce, města či regionu konkrétní dopad.

Pokud děti budou vědět, že svou prací pomohly zachránit určitou památku, že občanská angažovanost školy, na níž se podílely, zabránila likvidaci přírodního celku, pokud se zaslouží o vytvoření turistické stezky, pokud se jim podaří oslovit veřejnost, pokud se stanou propagátory určitého kulturního a historického dědictví, zanechá v nich tato práce výraznější stopy a lze s větší nadějí doufat, že i v budoucnu si svůj angažovaný postoj ke kulturně historickému dědictví zachovají.

Závěrečná reflexe jedné z účastnic na závěr půlročního školního projektu Brno:
Cesta za poznáním města.

Město Brno mýma očima ... není pouze město. Je to spousta věcí, mezi nimiž vyniká historie, i když spousta budov či věcí zde již nestojí – například z bran se zachovala pouze Měnínská – ostatní nádherné památky tu přetrvávají. Je to volba nás, lidí, co zde ponecháme a co zbouráme jen kvůli třeba novému nákupnímu centru. (Anička)

HERITAGE EDUCATION

VZDĚLÁVÁNÍ O HISTORICKÉM DĚDICTVÍ

Edukace (z latinského educatio)

- Širší význam , než jen vzdělávání
- Výchova a vzdělávání.
Mění se nejen znalosti, ale i hodnoty

Edukace

- Vzdělávání spojeno se školami (formální vzdělávání).
- Edukace s mimoškolními činnostmi (obvykle informální, neformální vzdělávání), patří sem i školní projekty i jednorázové edukační programy.
- **Záměrné rozvíjení osobnosti člověka prostřednictvím činností, při nichž dochází k (celoživotnímu) učení.**

Edukace

Edukace ve vztahu ke kulturnímu dědictví se realizuje:

V paměťových institucích (muzea, galerie, knihovny, archivy).

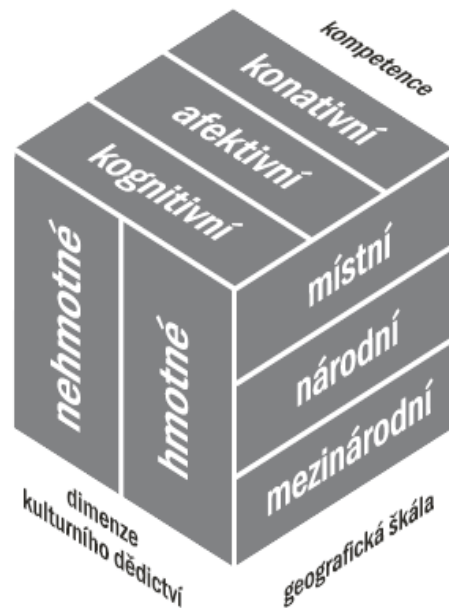
Na památkových objektech.

V dalších kulturních institucích (např. Rudolfinum, Národní divadlo apod.).

Ve školách.

Tim Copeland v roce 2006 vytvořil pro potřeby Rady Evropy nový koncept *Heritage Education*, v němž zkoumal možnosti využití edukačního potenciálu kulturního dědictví pro aktivní občanství.

- Z hlediska typu rozeznává **hmotné** a **nehmotné** kulturní dědictví,
- Z pohledu geografického dědictví **místní**, **národní** a **mezinárodní**.
- Z pohledu pedagogického rozlišuje **kognitivní**, **afektivní** a **konativní** kompetence.

Podle zacílení na některou z těchto kompetencí rozlišuje tři typy vzdělávání v oblasti kulturního dědictví.

1. edukace **o kulturním dědictví** - cílem edukace zejména kompetence **kognitivní** (poznávací), kulturní dědictví chápe jako předmět studia.

2. Edukace **prostřednictvím kulturního dědictví** zapojuje také **afektivní** (citové) kompetence.

Kulturní památka je využita jako prostředek k výuce některého ze školních předmětů- například hrad slouží pro výuku středověké historie, renesanční město jako ilustrace k výuce stavebního slohu, lze využít další předměty, výtvarnou výchovu, matematiku, fyziku (Rožmberk, Jakobínka)apod.

Autenticita prostoru.

Cílem získat (kladný) vztah k objektu.

3. edukace **pro kulturní dědictví**, rozvíjí především kompetence **konativní** (tendence k jednání). Měla by vést k hlubšímu porozumění památkám, ke vzbuzení zájmu o další osud kulturního dědictví a v případě jeho ohrožení k aktivnímu postoji v jeho prospěch.

Vzdělávací cíle

- Kognitivní (poznávací), získávání informací, fakt.
- Lze získat poměrně rychle.

- Afektivní (citové), získávání citového vztahu ke kulturnímu dědictví.
- Potřebuje delší čas, opakovaný kontakt s určitým kulturním dědictvím.

- Konativní (tendence k jednání)-člověk promění své jednání vůči kulturnímu dědictví.
- Zapotřebí dlouhodobé spojení s kulturním dědictvím.

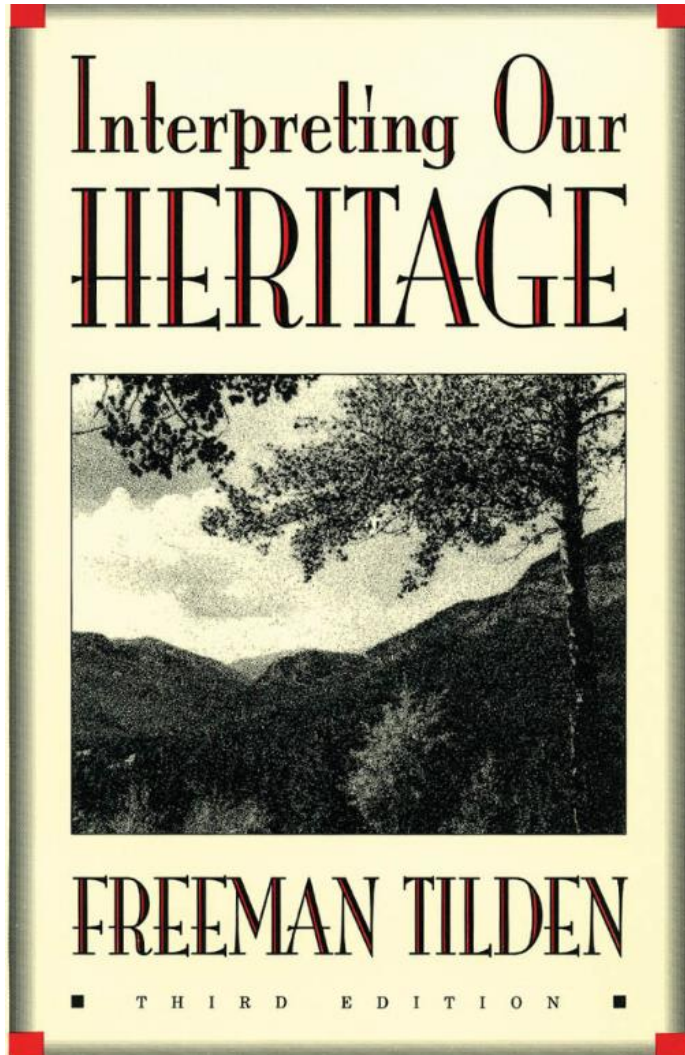
Práce s dětmi může zachránit kulturní dědictví (především to místní) pro další generace.

INTERPRETACE KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Co je to interpretace?

Freeman Tilden (1883-1980)

- Američan, pracovník National Park Service
- Autor myšlenky interpretace místního dědictví (Heritage Interpretation)
- *Interpreting our Heritage* (1957)

Tildenova definice interpretace místního dědictví

...vzdělávací aktivita, která odkrývá hlubší smysl a vztahy za pomoci původních objektů, přímé zkušenosti a ilustrativních prostředků...činnost odhalující návštěvníkům , kteří po této službě touží, něco z krásy a kouzla, inspirace a duchovního obsahu, jež leží za tím, co mohou sami vnímat svými smysly.

Definice Dona Aldridge (1979)

...umění vysvětlit význam místa návštěvníkům s cílem podpořit myšlenku jeho ochrany

Co obě definice zdůrazňují?

Ne informace,

ale **hlubší smysl, duchovní obsah, kouzlo, krása, inspirace, umění**

Interpretace

Interpretace pracuje s informacemi, není však jejich pouhým předáváním. Je to odhalení, založené na informaci.

Jejím cílem je vzbudit v návštěvníkovi zájem o určité místo, objekt, předmět. Přesvědčit ho, aby se zajímal o další informace, a v posledku o osud daného místa, daného objektu či věci.

Sdělit něco podstatného o našem přírodním či kulturní dědictví tak, aby to návštěvník, čtenář či posluchač přijal, přemýšlel o tom a začal podle toho jednat.

Interpretace

- Vzdělává návštěvníky nenásilným způsobem, provokuje jejich zájem, odkrývá jim souvislosti a hledá vztah mezi jejich světem a předmětem interpretace.
- **Nezahlcuje, nepoučuje, nenudí!**

- S interpretací se můžeme setkat v mnoha podobách - muzejních expozic, výstav, tištěných i elektronických průvodců, živých průvodců na památkových objektech, panelů, naučných stezek, kešek...

- Od 70. let minulého století se začíná obor interpretace přírodního dědictví stavět na pevné teoretické základy s oporou v psychologii, pedagogice, marketingu
- 1988 National Association for Interpretation (USA)
- Různé národní asociace
- 2010 European Association for Heritage Interpretation

Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR (SIMID)

Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR bylo založeno v roce 2011 s cílem podporovat praxi, vzdělávání a výzkum v oblasti interpretace místního dědictví v České republice. Interpretace místního dědictví pomáhá návštěvníkům i místním obyvatelům vytvořit si hlubší vztah k významným místům, lidem, předmětům a událostem. Tímto způsobem lze zvyšovat povědomí veřejnosti o hodnotě místního dědictví a přispívat tak k jeho ochraně a udržitelnému rozvoji.

Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR (UIMID)

- Ústav pro interpretaci místního dědictví ČR vznikl v roce 2016 s cílem realizovat odborný výzkum v oblasti interpretace přírodního a kulturně-historického dědictví, vytvářet metodické materiály, odborné a popularizační publikace, analýzy, provádět školení, organizovat konference a další aktivity odborného charakteru. Ústav je otevřen spolupráci s podobně zaměřenými subjekty z ČR i zahraničí.

Zdroje

Dobrá interpretace: <https://dobrainterpretace.cz/>

Rubrika - Zdroje informací

Zejména část -Materiály k stažení

Je zde k dohledání i mnoho knižních titulů a příkladů dobré praxe, včetně publikace:

Thorsten Ludwig, Interpretační průvodce. Jak se o místní dědictví podělit s ostatními, Ústav pro interpretaci místního dědictví, 2019.

Jak pře(d)kládat svět, (L. Ptáček, T. Růžička edd.), Nadace Partnerství 2012.